

Republica Moldova
CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIE
DE INADMISIBILITATE

a sesizării nr. 161g/2023

privind excepția de neconstituționalitate
a unor prevederi din articolul 232 literele a) și h) din Codul vamal
(în redactarea Legii nr. 1149 din 20 iulie 2000)

*(amenda aplicată persoanelor juridice în funcție de valoarea
bunurilor care au constituit obiectul contravenției vamale)*

CHIȘINĂU
4 iunie 2024

Curtea Constituțională, judecând în componența:

dnei Liuba ȘOVA, *președinte de ședință*,
dnei Viorica PUICA,
dlui Nicolae ROȘCA,
dlui Serghei ȚURCAN,
dlui Vladimir ȚURCAN, *judecători*,
cu participarea dnei Cristina Chihai, *asistent judiciar*,

Având în vedere sesizarea înregistrată la 13 iunie 2023,
Examinând admisibilitatea sesizării menționate,
Având în vedere actele și lucrările dosarului,
Deliberând la 4 iunie 2024, în camera de consiliu,

Pronunță următoarea decizie:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a următoarelor prevederi din articolul 232 din Codul vamal (în redactarea Legii nr. 1149 din 20 iulie 2000):

- textul „art. 231 pct. [...] 5) [...] sunt sancționate cu amendă de la 40 % la 100 % din valoarea mărfurilor care au constituit obiectul contravenției” din litera a) și

- textul „art. 231 pct. [...] 17) [...] sunt sancționate cu amendă de la 10 % la 100 % din valoarea mărfurilor și altor bunuri care au constituit obiectul contravenției” din litera h), ridicată de dl avocat Dan Nicoară, în interesele ÎCS „Strabag” SRL, parte în dosarul nr. 3-2069/2022, pendinte la Judecătoria Chișinău, sediul Râșcani.

2. Sesizarea a fost trimisă la Curtea Constituțională de dna judecătoare Violeta Chisilița din cadrul Judecătoriei Chișinău, sediul Râșcani, pe baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție.

ÎN FAPT

A. Circumstanțele litigiului principal

3. Întreprinderea cu Capital Străin „Strabag” SRL a plasat bunuri necesare executării lucrărilor la aeroport în regim vamal suspensiv de admitere temporară conform deciziilor Biroului Vamal Centru. Pe parcursul executării lucrărilor, „Strabag” SRL a solicitat de mai multe ori prelungirea termenelor autorizațiilor de admitere temporară. Astfel, ultimul termen de returnare a bunurilor a fost stabilit la 31 decembrie 2021. De asemenea, pe baza carnetului de admitere temporară, „Strabag” SRL a exportat temporar un echipament geodezic și ultimul termen de returnare a fost stabilit la 5 iunie 2021.

4. La 12 ianuarie 2022, „Strabag” SRL a formulat o cerere de prelungire a autorizațiilor de admitere temporară a bunurilor și o cerere de încetare a carnetului de admitere temporară, din cauza distrugerii echipamentului geodezic.

5. La 17 iunie 2022, Biroul Vamal Centru a emis în privința „Strabag” SRL șapte decizii de sancționare pentru depășirea termenelor de admitere temporară a bunurilor în regim vamal, fiind aplicate amenzi în cuantum de la 10 % până la 90 % din valoarea acestor bunuri. Așadar, Biroul Vamal Centru a aplicat amendă în mărime totală de 5 139 889,25 lei în privința „Strabag” SRL. De asemenea, Biroul Vamal Centru a emis decizii de regularizare, potrivit cărora „Strabag” SRL a fost obligată să achite drepturile de import al bunurilor plasate anterior în regim vamal suspensiv.

6. La 27 iunie 2022, „Strabag” SRL a depus la Serviciul Vamal o cerere de anulare a deciziilor de sancționare, care a fost respinsă prin Hotărârea din 28 iulie 2022.

7. La 5 august 2022, „Strabag” SRL a formulat o cerere de chemare în judecată împotriva Serviciului Vamal, solicitând anularea deciziilor de sancționare menționate mai sus.

8. În cadrul examinării cauzei, la 30 septembrie 2022, dl avocat Dan Nicoară a ridicat, în interesele „Strabag” SRL, excepția de neconstituționalitate a prevederilor menționate la § 1.

9. Printr-o încheiere, Judecătoria Chișinău, sediul Râșcani, a admis ridicarea excepției de neconstituționalitate și a sesizat Curtea Constituțională, în vederea soluționării acesteia.

B. Legislația pertinentă

10. Prevederile relevante ale Constituției sunt următoarele:

Articolul 9

Principiile fundamentale privind proprietatea

„[...]”

(3) Piața, libera inițiativă economică, concurența loială sunt factorii de bază ai economiei.”

Articolul 16

Egalitatea

„[...]”

(2) Toți cetățenii Republicii Moldova sunt egali în fața legii și a autorităților publice, fără deosebire de rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, religie, sex, opinie, apartenență politică, avere sau de origine socială.”

Articolul 20

Accesul liber la justiție

„(1) Orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime.

(2) Nici o lege nu poate îngreuna accesul la justiție.”

Articolul 46

Dreptul la proprietate privată și protecția acesteia

„(1) Dreptul la proprietate privată, precum și creanțele asupra statului, sunt garantate.

(2) Nimeni nu poate fi expropriat decât pentru o cauză de utilitate publică, stabilită potrivit legii, cu dreaptă și prealabilă despăgubire.

[...].”

Articolul 54

Restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți

„(1) În Republica Moldova nu pot fi adoptate legi care ar suprima sau ar diminua drepturile și libertățile fundamentale ale omului și cetățeanului.

(2) Exercițiul drepturilor și libertăților nu poate fi supus altor restrângeri decât celor prevăzute de lege, care corespund normelor unanim recunoscute ale dreptului internațional și sunt necesare în interesele securității naționale, integrității teritoriale, bunăstării economice a țării, ordinii publice, în scopul prevenirii tulburărilor în masă și infracțiunilor, protejării drepturilor, libertăților și demnității altor persoane, împiedicării divulgării informațiilor confidențiale sau garantării autorității și imparțialității justiției.

(3) Prevederile alineatului (2) nu admit restrângerea drepturilor proclamate în articolele 20-24.

(4) Restrângerea trebuie să fie proporțională cu situația care a determinat-o și nu poate atinge existența dreptului sau a libertății de muncă, precum și la protecția împotriva șomajului.”

Articolul 126

Economia

„(1) Economia Republicii Moldova este economie de piață, de orientare socială, bazată pe proprietatea privată și pe proprietatea publică, antrenate în concurență liberă.

(2) Statul trebuie să asigure:

[...]

b) libertatea comerțului și activității de întreprinzător, protecția concurenței loiale, crearea unui cadru favorabil valorificării tuturor factorilor de producție;

[...].”

11. Prevederile relevante ale Codului vamal, adoptat prin Legea nr. 1149 din 20 iulie 2000, sunt următoarele:

Articolul 231

Tipurile de contravenții vamale cu răspundere materială

„Sunt considerate încălcări a reglementărilor vamale pasibile de răspundere materială următoarele contravenții vamale:

[...]

5) nerespectarea de către titularul regimului vamal suspensiv (cu excepția regimului de tranzit) a termenelor, obligațiilor și condițiilor stabilite pentru derularea și încheierea acestui regim;

[...]

17) nerespectarea obligației:

a) de a scoate de pe teritoriul vamal mărfurile și mijloacele de transport introduse anterior pe teritoriul vamal, dacă scoaterea lor este obligatorie;

b) de a returna pe teritoriul vamal mărfurile și mijloacele de transport scoase anterior de pe teritoriul vamal, dacă returnarea lor este obligatorie;

[...].”

Articolul 232 Sanționarea materială a contravențiilor vamale

„(1) Persoanele juridice, persoanele care desfășoară activitate de întreprinzător fără a se constitui persoană juridică, pentru comiterea contravențiilor vamale prevăzute la:

a) art. 231 pct. 1), 2), 4), 5) și 19), **sunt sancționate cu amendă de la 40 % la 100 % din valoarea mărfurilor care au constituit obiectul contravenției** sau cu confiscarea lor,

[...]

h) art. 231 pct. 14), 15), 17), 18), 20), 21), **sunt sancționate cu amendă de la 10 % la 100 % din valoarea mărfurilor și altor bunuri care au constituit obiectul contravenției**, cu sau fără retragerea autorizației;

[...].”

ÎN DREPT

A. Argumentele autorului excepției de neconstituționalitate

12. Autorul excepției susține că prevederile contestate stabilesc exhaustiv că amenda se aplică în funcție de valoarea bunurilor care constituie obiect al contravenției. Pentru încălcarea obligațiilor privind derularea regimului vamal suspensiv legislatorul a reglementat sancțiunea minimă de 40 % din valoarea bunurilor. Totodată, sancțiunea minimă pentru nerespectarea obligației de a returna în teritoriul vamal mărfurile scoase anterior din teritoriul vamal, dacă returnarea lor este obligatorie, este de 10 % din valoarea bunurilor.

13. De asemenea, stabilirea cuantumului maxim de 100 % din valoarea bunurilor reprezintă o sancțiune disproporționată pentru comiterea unei contravenții al cărei grad de pericol este mai redus în comparație cu cel al unei infracțiuni. Aplicarea unei asemenea amenzi persoanei juridice poate conduce la incapacitatea sa de plată și este disproporționată față de scopurile urmărite de legislator.

14. În aceste condiții, autorul excepției afirmă că instanța de judecată va aplica amenzile în privința persoanei juridice care a încălcat termenul de prelungire a regimului vamal suspensiv cu o zi, neavând competența de a individualiza această sancțiune în funcție de circumstanțele particulare ale cauzei.

15. De asemenea, autorul excepției afirmă că omisiunea de a prelungi în termen regimul vamal de admitere temporară este sancționat în mod similar cu eludarea controlului vamal, folosirea documentelor falsificate sau înstrăinarea sub orice formă a bunurilor aflate în tranzit. Totodată, persoana juridică care a încălcat termenul de prelungire a regimului vamal suspensiv cu o zi poate fi sancționată în mod identic cu persoana care a încălcat o perioadă mai mare de timp (*e.g.* o lună). De asemenea, omisiunea de a returna în teritoriul vamal un bun scos anterior din teritoriul vamal, în acest caz, de a returna echipamentul geodezic prezentat la o expoziție internațională, este sancționată în mod similar cu nerespectarea regulilor de comerț echitabil și corect (*e.g.* încălcarea restricțiilor prevăzute la trecerea mărfurilor peste frontiera vamală). În aceste condiții, deși modalitățile faptice de comitere a

contravenției sunt diferite ca gravitate, legislatorul a prevăzut aceeași amendă calculată din valoarea mărfurilor care au constituit obiectul contravenției.

16. Prin urmare, autorul excepției susține că prevederile contestate contravin articolelor 9, 16, 20, 46, 54 și 126 din Constituție.

B. Aprecierea Curții

17. Examinând admisibilitatea sesizării privind excepția de neconstituționalitate, Curtea constată următoarele.

18. În conformitate cu articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, controlul constituționalității legilor, în prezenta cauză a unor prevederi din Codul vamal (în redactarea Legii nr. 1149 din 20 iulie 2000), ține de competența Curții Constituționale.

19. Curtea observă că sesizarea privind excepția de neconstituționalitate, ridicată de avocatul unei părți dintr-un proces pendinte la instanța de drept comun, este formulată de subiectul căruia i s-a acordat acest drept pe baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție.

20. Obiectul excepției de neconstituționalitate îl constituie textul „art. 231 pct. [...] 5) [...] sunt sancționate cu amendă de la 40 % la 100 % din valoarea mărfurilor care au constituit obiectul contravenției” din litera a) și textul „art. 231 pct. [...] 17) [...] sunt sancționate cu amendă de la 10 % la 100 % din valoarea mărfurilor și altor bunuri care au constituit obiectul contravenției” din articolul 232 din Codul vamal (în redactarea Legii nr. 1149 din 20 iulie 2000). Acest articol stabilește sancțiunile pentru comiterea contravențiilor vamale.

21. Curtea observă că prevederile contestate au fost abrogate prin Legea nr. 95 din 24 august 2021 (în vigoare din 1 ianuarie 2024). Curtea subliniază că, potrivit jurisprudenței sale, excepția de neconstituționalitate poate fi ridicată atât în privința actelor în vigoare, cât și în privința actelor care nu mai sunt în vigoare, dacă sub imperiul acestora s-au născut raporturi juridice care continuă să producă efecte, iar norma este aplicabilă în cazul raporturilor juridice litigioase și este determinantă pentru soluționarea cauzei (a se vedea DCC nr. 107 din 21 iulie 2022, § 16; DCC nr. 6 din 24 ianuarie 2023, § 25).

22. Excepția de neconstituționalitate a fost ridicată într-o cauză de contencios administrativ în care persoana juridică solicită anularea deciziilor de sancționare în conformitate cu articolul 232 literele a) și h) din Codul vamal (în redactarea Legii nr. 1149 din 20 iulie 2000). Așadar, deși prevederile contestate au fost abrogate prin Legea nr. 95 din 24 august 2021, Curtea admite că acestea pot fi aplicate în dependență de circumstanțele particulare ale cauzei în care a fost ridicată excepția de neconstituționalitate.

23. Curtea reține că prevederile legale criticate nu au mai făcut obiect al controlului de constituționalitate sub aspectul contestat de autorul excepției (a se vedea DCC nr. 6 din 19 ianuarie 2017 și DCC nr. 15 din 2 februarie 2021).

24. Autorul excepției afirmă că prevederile contestate contravin articolelor 9 (*principiile fundamentale privind proprietatea*), 16 (*egalitatea*), 20 (*accesul liber la justiție*), 46 (*dreptul la proprietate privată și protecția acesteia*), 54 (*restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți*) și 126 (*economia*) din Constituție.

25. Referitor la aplicabilitatea articolului 9 din Constituție, Curtea a reținut că acesta are un caracter general, constituie un imperativ care stă la baza oricăror reglementări și nu poate constitui un reper individual și separat. Această normă nu poate fi invocată de sine stătător, ci numai în coroborare cu o altă prevedere din Constituție, care trebuie să fie aplicabilă (a se vedea HCC nr. 4 din 3 martie 2022, § 26).

26. Cu privire la incidența articolelor 16 și 54 din Constituție, Curtea notează că acestea nu au o aplicabilitate de sine stătătoare. Pentru a fi aplicabile, autorul excepției trebuie să demonstreze existența unei ingerințe în drepturile fundamentale garantate de Constituție (a se vedea HCC nr. 14 din 21 iulie 2022, § 19). Principiul nediscriminării nu constituie o problemă de constituționalitate atât timp cât nu este afectat un drept fundamental (a se vedea HCC nr. 12 din 16 iunie 2022, § 22; HCC nr. 4 din 9 februarie 2023, § 19).

27. Referitor la articolul 126 din Constituție, Curtea observă că autorul excepției nu a motivat caracterul contradictoriu al dispozițiilor legale criticate cu prevederea constituțională menționată. În situații similare, Curtea a respins ca inadmisibile sesizările formulate astfel, precizând că simpla trimitere la un text din Constituție, fără explicarea pretensei neconformități cu acesta a prevederilor legale contestate, nu echivalează cu un argument (a se vedea DCC nr. 52 din 19 aprilie 2022, § 25; DCC nr. 82 din 17 iunie 2022, § 27-28).

28. Cu privire la articolul 20 din Constituție, Curtea reiterează că acest articol devine incident atunci când este afectat principiul individualizării sancțiunii. Legislatorul nu poate reglementa o sancțiune astfel încât să lipsească instanța de judecată de posibilitatea de a o individualiza în mod efectiv și rezonabil. Limitarea rolului instanței de judecată lipsește de substanță garanțiile dreptului la un proces echitabil, consacrat de articolele 20 din Constituție și 6 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului (a se vedea HCC nr. 18 din 30 iunie 2020, § 40, § 109).

29. Curtea subliniază că în Hotărârea nr. 18 din 30 iunie 2020, la care a făcut trimitere autorul excepției, Curtea a constatat că în cazul persoanelor fizice, diferența dintre limita minimă a pedepsei și limita maximă a pedepsei nu îi acordă instanței de judecată posibilitatea de a aprecia proporționalitatea sancțiunii aplicate prin raportare la fapta contravențională și la circumstanțele cazului, astfel încât să existe un echilibru corect între scopul legii contravenționale și mijloace, iar mijloacele utilizate să nu restrângă drepturile persoanei mai mult decât este necesar pentru a atinge aceste scopuri. În cazul persoanelor juridice, Curtea a constatat că modalitățile factuale de comitere a faptei prejudiciabile nu pot fi atât de variate ca în cazul persoanelor fizice și, prin urmare, amenda stabilită de la 1 000 unități convenționale până la 1 500 unități convenționale, cu diferența dintre limita minimă și cea maximă de 500 unități convenționale, îi permite agentului constator și instanței de judecată să individualizeze amenda în funcție de fapta contravențională comisă (a se vedea HCC nr. 18 din 30 iunie 2020, §§ 110-112).

30. Curtea a mai examinat constituționalitatea amenzii fixe de 10 % din valoarea tranzacției cu mărfuri social importante, dar nu mai puțin de 500 de lei din fiecare factură pentru neindicarea sau indicarea incorectă de către agentul economic furnizor în factură a prețului de livrare pentru marfă, fixat

de agentul economic producător al mărfii, și a mărimii adaosului comercial cumulativ sau a prețului de achiziție pentru o unitate la mărfurile importate și la mărfurile social importante, a căror listă este aprobată de Guvern. Curtea a reținut că cazul în discuție poate fi circumstanțiat în funcție de modalitățile comiterii încălcării, *i.e.* forma vinovăției, împrejurările în care a fost comisă fapta ș.a. Toate aceste elemente permit ponderarea sancțiunii aplicate. Totuși, norma contestată nu-i acordă instanței de judecată competența controlului proporționalității amenzii (a se vedea HCC nr. 10 din 14 aprilie 2022, §§ 67-68, § 71).

31. Dimpotrivă, Curtea a examinat sancțiunea stabilită de articolul 257 alin. (8) din Codul fiscal pentru neinformarea subdiviziunii Serviciului Fiscal de Stat de către agentul economic care operează sub controlul unui post fiscal. Pentru încălcarea obligației de informare, norma prevedea o amendă egală cu suma operațiunilor economice respective. În acel caz, Curtea a reținut că textul de lege contestat stabilește o situație obiectivă, care nu poate fi circumstanțiată. Sancțiunea stabilită de către legislator în asemenea cazuri reprezenta rezultatul unei puneri în balanță efectuate de către legislator în funcție de interesul social apărut și de gravitatea obiectivă a faptei interzise (a se vedea DCC nr. 84 din 9 iulie 2018, §§ 31-33). De asemenea, Curtea a mai verificat constituționalitatea limitelor amenzii de la 240 la 270 de unități convenționale aplicate persoanei cu funcție de răspundere și a amenzii de la 400 la 450 de unități convenționale aplicate persoanei juridice pentru nerespectarea în cadrul desfășurării activității de transport rutier a obligațiilor prevăzute de Codul transporturilor rutiere. Curtea a reținut că obligațiile prevăzute de norma de trimitere reglementează situații obiective, exhaustiv stabilite în sarcina unor subiecți activi speciali, ale căror modalități factuale nu pot varia. Așadar, Curtea a notat că nu există circumstanțe particulare care să facă necesară intervenția instanței în ponderarea sancțiunii aplicate (a se vedea DCC nr. 98 din 12 iulie 2022, §§ 30-32).

32. În prezenta cauză, Curtea observă că legislatorul a hotărât să sancționeze persoanele juridice pentru nerespectarea regimului vamal suspensiv (cu excepția regimului de tranzit), a termenelor, obligațiilor și condițiilor stabilite pentru derularea și încheierea acestui regim, cu amendă de la 40 % la 100 % din valoarea mărfurilor care au constituit obiectul contravenției sau cu confiscarea lor. De asemenea, nerespectarea obligației de a scoate din teritoriul vamal mărfurile și mijloacele de transport introduse anterior în teritoriul vamal, dacă scoaterea lor este obligatorie, sau a obligației de a returna în teritoriul vamal mărfurile și mijloacele de transport scoase anterior din teritoriul vamal, dacă returnarea lor este obligatorie, este sancționată cu amendă de la 10 % la 100 % din valoarea mărfurilor și altor bunuri care au constituit obiectul contravenției (articolul 232 alin. (1) literele a) și h) din Codul vamal (în redactarea Legii nr. 1149 din 20 iulie 2000) aplicabil la data comiterii contravențiilor și emiterii deciziilor de sancționare de către colaboratorul vamal).

33. Curtea mai observă că contravenția vamală atrage răspunderea contravențională sau materială în conformitate cu prevederile Codului vamal și ale Codului contravențional (articolul 229 din Codul vamal (în redactarea Legii nr. 1149 din 20 iulie 2000)). Persoanele juridice sunt pasibile de răspundere materială în conformitate cu prevederile Codului vamal, iar în

partea nereglementată se aplică prevederile Codului contravențional (articolul 233 din Codul vamal (în redactarea Legii nr. 1149 din 20 iulie 2000)). De asemenea, în cazul contravenției vamale, colaboratorul vamal întocmește un proces-verbal, conform prevederilor Codului contravențional (articolul 234 din Codul vamal (în redactarea Legii nr. 1149 din 20 iulie 2000)).

34. În aceste condiții, Curtea admite că nerespectarea termenelor, a obligațiilor și a condițiilor stabilite pentru derularea și încheierea regimului vamal suspensiv poate fi circumstanțiată în funcție de modalitățile comiterii încălcării, *i.e.* forma vinovăției, împrejurările în care a fost comisă fapta, scopul urmărit, caracterul repetitiv al abaterii ș.a. Curtea consideră că toate aceste elemente le permit instanțelor de judecată să pondereze sancțiunea aplicată în limitele amenzii de la 40 % până la 100 % din valoarea mărfurilor care au constituit obiectul contravenției în raport cu pericolul social al încălcării, cu împrejurările în care a fost săvârșită fapta, cu circumstanțele agravante sau atenuante ș.a. (a se vedea HCC nr. 18 din 30 iunie 2020, § 112, și HCC nr. 10 din 14 aprilie 2022, § 71).

35. De asemenea, Curtea reține că limitele amenzii de la 10 % până la 100 % din valoarea bunurilor pentru nerespectarea obligației de a returna pe teritoriul vamal mărfurile scoase anterior de pe teritoriul vamal, dacă returnarea lor este obligatorie, poziționează instanța de judecată într-o situație în care ar beneficia de o marjă discreționară în privința stabilirii quantumului amenzii.

36. În acest sens, Curtea reține că diferențele dintre limitele minime și maxime ale amenzilor prevăzute de articolul 232 alin. (1) literele a) și h) din Codul vamal nu restrâng competența instanței de judecată de a exercita un control de jurisdicție deplină în privința individualizării și aprecierii proporționalității sancțiunii prin raportare la fapta comisă și la circumstanțele cauzei concrete. Mai mult, Curtea subliniază că organele vamale și instanțele de judecată trebuie să furnizeze motive relevante și suficiente la stabilirea quantumului amenzilor prevăzute de articolul 232 alin. (1) literele a) și h) din Codul vamal (a se vedea, *mutatis mutandis*, *Ecodefence și alții v. Rusia*, 14 iunie 2022, § 183).

37. În jurisprudența sa constantă, Curtea a stabilit că aplicarea amenzilor prevăzute de Codul contravențional face incident articolul 46 din Constituție (a se vedea HCC nr. 18 din 30 iunie 2020, § 38). În acest sens, cu privire la situația amenzilor, Curtea Europeană a menționat că acestea trebuie considerate imixtioni în dreptul de proprietate al persoanei, pentru că lipsesc persoana vizată de o parte din patrimoniul său, *i.e.* de suma de bani pe care trebuie să o plătească (a se vedea *Krayeva v. Ucraina*, 13 ianuarie 2022, § 22; *S.C. Zorina International S.R.L. v. România*, 27 iunie 2023, § 28).

38. Articolul 46 din Constituție trebuie interpretat și prin raportare la principiile articolului 1 din Protocolul nr. 1 la Convenția Europeană. În jurisprudența sa constantă, Curtea Europeană a reținut că amenda în valoare egală cu valoarea mărfurilor și confiscarea mărfurilor vor declanșa un control sporit al proporționalității lor. Pentru a fi proporțională, ingerința trebuie să corespundă gravității încălcării, iar sancțiunea cu gravitatea infracțiunii pe care este destinată să o pedepsească (a se vedea, *mutatis mutandis*, *Ecodefence și alții v. Rusia*, 14 iunie 2022, § 182).

39. Curtea Europeană, în jurisprudența sa, a conchis că un sistem rigid care presupune aplicarea amenzii într-o valoare egală cu valoarea mărfurilor este incapabil să asigure echilibrul corect necesar între cerințele interesului general și protecția dreptului de proprietate al persoanei. Lipsa vreunei puteri de apreciere a proporționalității amenzii, precum și lipsa posibilității de a aplica o sancțiune mai blândă decât amenda în valoare egală cu valoarea mărfurilor, nu le-a permis tribunalelor să evalueze situația individuală a reclamantului, făcând inutilă o asemenea evaluare. Curtea Europeană a stabilit că măsura în discuție a impus reclamantului o sarcină individuală și excesivă și a fost disproporționată față de contravenția săvârșită și, prin urmare, a fost încălcat articolul 1 din Protocolul nr. 1 la Convenție (a se vedea, *mutatis mutandis*, *Gyrlyan v. Rusia*, 9 octombrie 2018, §§ 28-32; *Krayeva v. Ucraina*, 13 ianuarie 2022, §§ 30-33).

40. De asemenea, Curtea de Justiție a Uniunii Europene a examinat unele prevederi vamale din Bulgaria, potrivit cărora, în cazul sustragerii de sub supravegherea vamală a unor mărfuri plasate sub regimul de antrepozitare vamală, titularul autorizației de antrepozit vamal era obligat să achite o sancțiune pecuniară care se ridică la o valoare cuprinsă între 100 % și 200 % din valoarea mărfurilor sustrate și o sumă care corespunde valorii acestor mărfuri. Curtea a menționat că o sancțiune care constă în obligația de plată a unei sume care corespunde valorii mărfurilor sustrate de sub supravegherea vamală nu apare ca fiind proporțională. Astfel, o sancțiune care se ridică la o asemenea valoare depășește limitele a ceea ce este necesar pentru a garanta, printre altele, că mărfurile plasate sub regimul de antrepozitare vamală nu sunt sustrate de sub supravegherea vamală. În aceste condiții, Curtea a menționat că sancțiunile în discuție nu vizează sancționarea eventualelor activități frauduloase sau ilicite, ci orice încălcare a legislației vamale. Prin urmare, Curtea a reținut că o asemenea sancțiune este disproporționată (a se vedea cauza *Teritorialna direksia „Severna morska” kam Agentsia Mitnitsi v. „Schenker” EOOD*, C-655/18, 4 martie 2020, §§ 34-48).

41. În această cauză, Curtea notează că, potrivit prevederilor contestate, limita minimă a amenzilor este de 10 % și, respectiv, 40 % din valoarea mărfurilor și limita maximă este de 100 % din valoarea mărfurilor și altor bunuri care au constituit obiectul contravențiilor.

42. De asemenea, Curtea reține că în cazul neîndeplinirii obligațiilor și condițiilor stabilite pentru derularea regimului vamal suspensiv, persoana este obligată să achite drepturile de import pentru bunurile care au fost plasate sub acest regim, care include plata taxei vamale, a taxei pe valoarea adăugată sau a accizei în dependență de bunul importat, precum și a taxei pentru proceduri vamale. În acest sens, organul vamal emite o decizie de regularizare referitoare la încasarea drepturilor de import și încheierea din oficiu a regimului vamal suspensiv (a se vedea articolele 117, 127⁵ și 127¹³ din Codul vamal (în redactarea Legii nr. 1149 din 20 iulie 2000)).

43. Curtea notează că spre deosebire de cauzele Curții Europene a Drepturilor Omului și a Curții de Justiție a Uniunii Europene în care persoanele au fost obligate să achite amenzi în mărime egală cu valoarea bunurilor și, concomitent, li s-a confiscat integral bunurile (a se vedea §§ 38-40 citate *supra*), în prezenta cauză, Curtea reține că persoana juridică care a încălcat termenul, condițiile stabilite pentru derularea regimului vamal

suspensiv, a fost obligată să achite drepturile de import pentru bunurile care au fost plasate sub acest regim și, concomitent, să achite o amendă al cărei quantum poate fi stabilit de la 40 % până la 100 % din valoarea acestor bunuri. În acest caz, persoana juridică nu este obligată să achite dublul valorii bunurilor. De asemenea, în cazul în care persoana nu a returnat bunurile în teritoriul vamal, ea a fost obligată să plătească o amendă, al cărei quantum poate fi stabilit de la 10 % până la 100 % din valoarea bunurilor.

44. Mai mult, spre deosebire de cauzele citate ale Curții Europene și ale Curții de Justiție a Uniunii Europene în care tribunalele naționale nu aveau competența de a decide asupra proporționalității amenzilor în dependență de circumstanțele particulare ale cauzei și nu au efectuat testul proporționalității impus de articolul 1 din Protocolul nr. 1 la Convenție, în această cauză, instanța de judecată are competența deplină de a evalua proporționalitatea amenzilor, astfel încât să existe un echilibru corect între scopul măsurii contestate și mijloacele utilizate care să nu restrângă dreptul de proprietate al persoanei mai mult decât este necesar pentru a atinge acest scop. Așadar, stabilirea *per se* a limitelor amenzii în dependență de valoarea bunurilor care au constituit obiectul contravenției, inclusiv stabilirea quantumului de 100 % din valoarea bunurilor, nu implică, la modul abstract, o problemă de proporționalitate și, prin urmare, nu contravine articolului 46 din Constituție.

45. Curtea mai subliniază că judecata sa este o „judecată a legilor”, la modul abstract, dar nu o „judecată a cazurilor concrete”. Curtea nu poate verifica, potrivit competențelor sale, caracterul proporțional al modului de aplicare a prevederilor contestate, adică proporționalitatea ingerinței la modul concret, în circumstanțele unei cauze particulare. Această competență le revine instanțelor de drept comun (a se vedea HCC nr. 29 din 12 decembrie 2019, § 22; HCC nr. 3 din 14 ianuarie 2021, § 65). Totodată, Curtea reține că prevederile contestate au fost abrogate prin Codul vamal, adoptat prin Legea nr. 95 din 24 august 2021 (în vigoare din 1 ianuarie 2024). Legea nouă reglementează alte sancțiuni pentru contravențiile vamale în discuție (a se vedea *e.g.* articolul 383). În aceste condiții, potrivit principiilor de drept referitoare la acțiunea legii în timp, ține de competența instanței de judecată să stabilească legea aplicabilă cazului dedus judecării.

46. Prin urmare, pe baza celor menționate *supra*, Curtea constată că sesizarea este inadmisibilă și nu poate fi acceptată pentru examinare în fond.

Din aceste motive, pe baza articolelor 135 alin. (1) literele a) și g), 140 alin. (2) din Constituție, 26 alin. (1) din Legea cu privire la Curtea Constituțională, 61 alin. (3) și 64 din Codul jurisdicției constituționale, Curtea Constituțională

DECIDE:

1. *Se declară inadmisibilă* sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a textelor „art. 231 pct. [...] 5) [...] sunt sancționate cu amendă de la 40 % la 100 % din valoarea mărfurilor care au constituit obiectul contravenției” din litera a) și „art. 231 pct. [...] 17) [...] sunt sancționate cu amendă de la 10 % la 100 % din valoarea mărfurilor și altor bunuri care au constituit obiectul contravenției” din litera h) din articolul 232 din Codul

vamal (în redactarea Legii nr. 1149 din 20 iulie 2000), ridicată de dl avocat Dan Nicoară, în interesele ÎCS „Strabag” SRL, parte în dosarul nr. 3-2069/2022, pendinte la Judecătoria Chișinău, sediul Râșcani.

2. Prezenta decizie este definitivă, nu poate fi supusă niciunei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Președinte de ședință

Liuba Șova

Chișinău, 4 iunie 2024

DCC nr. 50

Dosarul nr. 161g/2023